

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH
ČECH V PRAZE**

Městský úřad Slaný
odbor kultury a památkové péče
Velvarská 136
274 53 Slaný

Váš dopis čj.: 22626/2022/OK
Ze dne: 26. 4. 2022
Naše čj.: NPU-321/34253/2022
Vyřizuje: Mgr. E. Mikešová
Spisový znak: 820.1

Praha 12. 5. 2022

Slaný, správní obvod obce Slaný, MPZ (ÚSKP r. č. 2115), Šultysova ul., čp. 518, KP (rejst. č. ÚSKP 10092/2-4249) – rekonstrukce střešní krytiny, impregnace krovu, hromosvod, oprava komínů a repase korouhve

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Dne 26. 4. 2022 jsme obdrželi vaši žádost o písemné vyjádření ve věci *rekonstrukce celé plochy krytiny se střešními výlezy a světlovody, opravy komínů, hromosvodu, drobné opravy krovu (očištění, natření) a repase korouhve domu čp. 518, Šultysova ulice, Slaný.*

Přílohy žádosti:

Posudek stavu střechy (1 strana), protokol o havárii (2 strany).

Charakteristika věci / objektu / území:

Nárožní dům čp. 518, bývalá Okresní hospodářská záložna, je situován v západní části městské památkové zóny při křížení ulic Šultysova a Wilsonova. Jedná se o dvoupatrovou stavbu, podsklepenou, zděnou omítanou, vystavěnou na půdoryse ve tvaru písmene „L“, krytou dvojicí sedlových střech. Průčelí, orientované do Šultysovy ulice je devítiosé, průčelí otočené do Wilsonovy ulice je sedmiosé. Obě uliční průčelí mají výrazné, jednotně pojaté novorenesanční fasády, z nichž se hmotově vyděluje nárožní rizalit, o šířce tří os z každé strany, který je zdůrazněný v nadstřešní části drobnou vyzděnou atikou. Přízemí nad profilovaným soklem je členěno v celé ploše plastickou pásovou rustikou, otvory mají hrubé bosované ostění. Na přízemí navazuje široká kordonová římsa, parapetní plochy jsou zdobeny rozvilinovým sgrafitem. Okenní otvory rámuje bohatě provedené edikuly, stěny v patře jsou členěné sgrafitovým kvádrováním, nároží jsou bosovaná. V rizalitu do Wilsonovy ulice se v prvním patře nachází balkon. Okenní otvory v druhém patře rámuje bohatě profilované šambrány, parapetní plochy a partie nad okny mezi konzolami pokrývá bohatý sgrafitový dekor. V druhém patře rizalitu se ve slepých oknech nacházejí malby Hospodárnosti a Spořivosti. Průčelí ukončuje výrazná korunní římsa. Okenní otvory v obou uličních průčelích jsou převýšené, segmentově zaklenuté. Střechu kryjí pálené tašky bobrovky položené v korunové vazbě. Na uličních stranách střech jsou tři a čtyři výlezové otvory; další tři výlezové otvory jsou na dvorní

straně. Nárožní úžlabí je oplechované, obě střechy jsou při krajích ukončeny mírně nadezděnými štítovými zdmi, rovněž krytými plechem. Okapní žlaby jsou nadstřešní, svody jsou při krajích průčelí a v koutu rizalitu. Komíny jsou čtyři, výrazně protáhlého obdélného půdorysu. Nachází se u hřebene, ve střešních rovinách nad dvorními křídly. Jsou zděné z pálených cihel, po obvodě pod korunou komína s plastickým prstencem tvořeným vysazenou cihlou. V koruně komínu jsou tři řady cihel šedého odstínu (zřejmě betonové). Komíny jsou v místě napojení na krytinu oplechované.

Popis zamýšlených prací:

Podle žádosti je zamýšlena rekonstrukce celé plochy krytiny a světlovody. Má dojít k opravě komínů a k drobné opravě krovu (očištění a natření impregnací). Ozdobná korouhev má být repasována. V žádosti je uveden hromosvod bez specifikace zamýšlených zásahů či opravy. Z příloženého posudku a protokolu vyplývá, že primárně je nutné řešit opravu komínů v havarijním stavu; tato oprava je ale nutně provázaná s opravou celé střechy – úrovně krytiny. Podle posudku je zamýšleno stávající krytinu nahradit novou – opět pálenými taškami bobrovkami (s doplněním hydroizolační folie).

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Budova bývalé okresní záložny je vedena jako kulturní památka r. č. ÚSKP 10092/2-4249 a je situována v MPZ Slaný vedené v ÚSKP pod rejstř. č. 2115, které bylo ustanoveno Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Nárožní dvoupatrová budova na půdoryse písmene L s novorenesanční bohatou sgrafitovou a malířskou výzdobou byla postavena v r. 1888, podle projektu architekta Rudolfa Štecha z r. 1883. Malby na fasádě provedl A. Hofbauer podle návrhů M. Alše. Předmětem ochrany je bývalá záložna čp. 518. S ohledem na současný stupeň poznání historického vývoje lze konstatovat, že kromě historické a urbanistické hodnoty má tato památka hodnotné bohaté architektonické ztvárnění a hodnotnou bohatou uměleckou výzdobu. Hodnota stavby také mimo jiné spočívá v celkovém hmotovém řešení, historických konstrukcích a umělecko-řemeslných detailech, jejich řemeslném provedení a užitých historických materiálech. Nárožní stavba je pohledově exponovaná při průhledech přilehlými ulicemi; v tomto kontextu je mimořádně výrazná střešní partie domu. Budova bývalé Okresní hospodářské záložny svým uměleckým ztvárněním vstřícně doplňuje rozlehlou monumentální budovu bývalého okresního soudu i historizující obytné domy v blízkém okolí.

Vyhodnocení žádosti:

A. Národní památkový ústav na základě posouzení předložené žádosti a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené použití hydroizolační fólie:

- není v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot.

B. Národní památkový ústav na základě posouzení předloženého návrhu a znalosti situace daného místa konstatuje, že ostatní posuzované práce:

budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot za těchto podmínek:

1. Na střeše budou použity pálené tašky bobrovky segmentového řezu, cihlově červené barvy, rezné, bez lesklé povrchové úpravy (engoby nebo glazury). Tašky budou položeny opět v korunové vazbě.

2. Hřebenáče budou mít zakulacený nezalamovaný tvar a budou položeny do malty; konečný vybraný typ bude před použitím předložen k posouzení a ke schválení zástupcům památkové péče.
3. Pro kladení tašek budou použity latě stejných rozměrů, jako stávající. Při položení krytiny nedojde ke zvýšení střešní roviny, návaznost k hlavní římse bude shodná, bez vzniku mezer.
4. Oba štíty zůstanou zachovány nadezděné ve stávajících rozměrech a dle potřeby budou vyspraveny; jejich stav a případné vysprávky (rozsah a způsob) bude po jejich zpřístupnění konzultován se zástupci památkové péče. Rovněž na štítech budou položeny do malty bobrovky.
5. Klempířské prvky zůstanou stávající, v případě výměny budou nové ve stejném rozsahu bez zbytečných přesahů, odpovídajícím stávajícímu řešení.
6. Výlezové otvory budou na střeše osazeny ve stejném počtu a rozmístění a budou zapuštěny do roviny střechy. Na střeše nebudou přidávány žádné další prvky či novodobé střešní doplňky.
7. Se zástupci památkové péče bude provedena prohlídka krovu za účasti statika se zkušeností s rekonstrukcemi historických konstrukcí; v případě zjištěných poruch bude konzultován a odsouhlasen rozsah a způsob oprav.
8. Po očištění krovu bude použita bezbarvá impregnace.
9. Komíny budou v nezměněných proporcích dle potřeby vyspraveny a omítnuty vápennou nebo vápenocementovou omítkou, s povrchovým nátěrem v bílém odstínu. Oplechování komínů bude opatřeno nátěrem v odstínu střešní krytiny.
10. Po sejmutí korouhve bude se zástupci památkové péče posouzen její stav a na základě tohoto zjištění bude konzultován a odsouhlasen způsob opravy.
11. V případě, že vyjma revize jsou na hromosvodu plánovány další zásahy (přesunutí, nové upevnění do fasády či doplnění dalších hromosvodů) je nutné tyto předložit k posouzení a ke schválení zástupcům památkové péče.
12. Práce budou prováděny za pravidelné účasti technického a památkového dozoru v rámci stanovených kontrolních dnů, kde budou upřesňovány všechny potřebné detaily, průběžně během prací bude prováděna dokumentace.

Zdůvodnění:

Střešní partie domů jsou mimořádně podstatnou částí staveb a výrazně se pohledově uplatňují při celkových, leteckých i detailních pohledech na historické městské jádro Slaného. Každý dům je zde součástí tzv. střední krajiny, tedy souboru jednotlivých střech; její charakter určuje tvar a sklon střech, jejich orientace, v případě sedlových střech dominují zděné štíty. Pro historickou střešní krajinu byla typická jednota a celistvost, daná obdobným tvarem a sklonem střech, typem střešní krytiny a také absencí množství systémových a technických doplňků. Střechy byly historicky pročleněny jen komínovými hlavicemi a větracími a nakládacími vikýři. Právě toto je dnes ceněnou hodnotou, kterou se památková péče snaží v historických sídlech chránit, případně obnovovat.

A. Použití hydroizolační fólie

Při výměně střešní krytiny na památkově chráněné budově jsou voleny tradiční materiály a postupy bez použití novodobých technicistních prvků. Samotné provedení a výsledný vzhled má respektovat původní podobu stavby (včetně podkrovního prostoru). Hydroizolační fólie je novodobý doplněk střechy, který je v rozporu s tradiční pokládkou krytiny a vzhledem podkroví. Proto zde nebude

použita. Samotné kvalitní položení krytiny je zárukou proti zatékání do podkroví, jak dokládá řada zdařilých realizací.

B. Zamýšlené práce v ostatním rozsahu

Ad 1 – 2) Velmi důležitá je barevnost střešní krytiny; ve slánské lokalitě je tradiční krytinou pálená taška cihlově červené barvy. Optické působení střešní krytiny spoluurčuje i struktura povrchu krytiny, která ovlivňuje intenzitu lesku. Výrazným střešním prvkem jsou i hřebenače, které je proto nutné volit v tradičním tvaru.

Ad 3) Pohledově nezanedbatelná jsou i styčná místa mezi zděnou partií staveb, ukončenou hlavní římsou, a okrajem střechy. Proto je zde nutná plynulá návaznost bez mezer vzniklých zvýšenými latěmi. Podstřešní mezery se při klasické pokládce krytiny nikdy neobjevovaly a jako takové by byly velmi nepříznivým vizuálním momentem, který by stavbu pohledově degradoval.

Ad 4) Oba nadezděné štíty jsou výrazným pohledovým prvkem střechy; jedná se o tradiční ukončení sedlové střechy, které je nutné zachovat pro celkový příznivý vzhled střešní partie.

Ad 5 – 6) Pohledový význam mají i různé střešní technické prvky, např. klempířské prvky (okapy, plechování úžlabí), výlezové otvory apod. Je nutné je použít v omezené nezbytné míře tak, aby se na střeše neuplatňovaly nepřiměřenou hmotou, kterou by zastínily celkový vzhled střešní partie.

Ad 7 – 8) Krov je cennou součástí stavby. Jedná se o původní konstrukci, kterou je nutné zachovat; v případě oprav se musí jednat o kvalitní tesařskou práci bez zásahů do zdravých partií. Rovněž povrchovou ochranu konstrukce je nutné provést tak, aby nebyl ovlivněn její vzhled včetně původní barevnosti přírodního dřeva.

Ad 9) Komíny jsou výrazným pohledovým prvkem střechy; doplnění omítky komína je nutné z důvodu přiblížení se jeho tradiční povrchové úpravě a vzhledu. V minulosti bývaly komíny omítané. Omítka chránila zdivo a prodlužovala tak jeho životnost. Bílá je klasickým odstínem nátěru komínů nad střechou. Oplechování kmínů je soudobým technickým řešením, které nebylo na historických stavbách běžné, a proto je žádoucí tyto prvky opticky potlačit.

Ad 10) Korouhev je cenným dekorativním prvkem střechy; je nutné její zachování v původní podobě, takže případné opravy musí být provedeny v dobré kvalitě.

Ad 11) Rovněž hromosvod se pohledově uplatňuje v rámci exteriéru stavby. Proto je nutné všechny úpravy, které by měly na jeho vizuální uplatnění vliv, konzultovat se zástupci památkové péče.

Ad 12) Nezbytným předpokladem úspěšné akce je dořešení veškerých detailů jednotlivých prvků; proto je nezbytné, aby tyto detaily byly vždy projednány a schváleny před zahájením vlastních realizačních prací s orgány památkové péče

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Ing. Jan Žižka
ředitel